

مدیریت و حکمرانی اسلامی، زوایای دیگری است که باید از فناوری‌ها بهره بگیرند؛ تنظیم داد و ستدهای متقابل میان تحولات جدید با اندیشه متعالی دینی اسلامی انقلابی، کار بزرگی است که حوزه باید به آن توجه کند.

• **حوزه علمیه باید مدل و الگوی حکمرانی هوش مصنوعی خودش را مشخص کند**

حجت‌الاسلام والمسلمین خسروپناه، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز، در این گردهمایی با اشاره به اینکه هر بحث فناورانه، پیوندی با علوم طبیعی و علوم انسانی دارد، خاطرنشان کرد: هنگام ورود به فناوری‌های اطلاعات یا فناوری هوش مصنوعی، باید به دو بال علوم طبیعی و علوم انسانی توجه شود. وی با بیان اینکه در آغاز انقلاب صنعتی پنجم هستیم و انقلاب صنعتی پنجم بازگشتی به محوریت انسان است، اظهار کرد: انقلاب صنعتی اول تا چهارم به دنبال جانشینی ابزار به جای انسان است؛ درانقلاب صنعتی پنجم که درآغاز آن هستیم و هنوز شکل نگرفته است، شاهد فناوری‌های نرم اجتماعی مبتنی بر علوم انسانی از قبیل انسان‌شناسی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی هستیم و فناوری‌های آموزشی، فناوری حکمرانی، فناوری گردشگری و...از فناوری‌های نرم اجتماعی هستند.

این استاد حوزه علمیه قم، با بیان اینکه فناوری اطلاعات، ترکیبی از فناوری نرم و سخت صنعتی و فناوری نرم اجتماعی است، بیان کرد: اگر حوزه‌های علمیه می‌خواهد به فناوری‌های هوشمند ورود کند، صرفاً یک فناوری نرم و سخت مهندسی نیست که یکسری ابزار و امکاناتی را به کار بگیریم و در اهداف حوزوی استفاده کنیم و قطعاً نیاز به فناوری‌های نرم اجتماعی است و همه فناوری‌های نرم اجتماعی که در دنیا شکل گرفته‌اند، اومان‌سیستی سوژکتیویستی و سکولاریستی هستند.

وی افزود: اگر بخواهیم ورود حکیمانه در عرصه فضای مجازی داشته باشیم، باید علاوه بر فناوری نرم و سخت مهندسی، به فناوری نرم اجتماعی توجه کنیم و این فناوری نرم اجتماعی، به ما جهت می‌دهد که چگونه ورود کنیم که دچار آسیب نشویم.

حجت‌الاسلام والمسلمین خسروپناه ادامه داد: در فناوری گردشگری در تفکر انقلاب اسلامی ایران، فناوری راهیان نور و راهیان پیشرفت شکل گرفت، راهیان نور، فناوری اجتماعی نوینی است؛ مردم‌سالاری دینی نیز، فناوری نرم اجتماعی است؛ فناوری آموزشی مبتنی بر تربیت عقلاتی نیز، فناوری نرم اجتماعی است؛ در گذشته هم این فناوری بوده است. استثمارگری فرعون نسبت به بنی‌اسرائیل به‌واسطه همین فناوری اجتماعی بوده است؛ لکن دیسپلین وجود نداشت؛ ولی اصلش بوده است، فناوری تحقیر و تحریم و مقابلهش فناوری مقاومت است؛ شهدا از فناوری نرم اجتماعی مقاومت استفاده کردند و توانستند، بر دنیای استکبار غلبه پیداکنند.

وی با اشاره به اینکه امروزه انقلاب پلنفرم‌هاست، گفت: اینکه گمان کنیم، با مدل حکمرانی هرمی که مجمعی از بالا دستور دهد و اتفاقاتی رخ دهد، باور ندارم که این مدل در مدیریت و حکمرانی فضای مجازی و هوش مصنوعی بتواند موفق باشد؛ بلکه باید به فکر معماری حکمرانی نوین باشیم، و تعبیر کردم به حکمرانی هوش حکمی.

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی افزود: حوزه علمیه بیش از آنکه نیاز داشته باشد در راستای اهدافش به هوش مصنوعی بپردازد، نیازمند آن است که مدل و الگوی حکمرانی هوش مصنوعی خودش را مشخص کند.

• **عقب‌افتادگی در حوزه هوش مصنوعی، آسیب‌های جبران‌ناپذیری را در پی خواهد داشت**

دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی نیز در این گردهمایی با اشاره به اینکه هوش مصنوعی، یکی از محورهای کلیدی چندساله‌آینده است و و عقب‌افتادگی در این حوزه، آسیب‌های جبران‌ناپذیری را در پی خواهد داشت، گفت: فضای مجازی امروز در حال تبدیل شدن به محل زندگی مردم شده و بخشی از زندگی مردم است و فرهنگ و آداب و رسوم زندگی در فضای مجازی باید در میان مردم جا بیفتند.

دکتر سید محمدامین آقامیری با بیان اینکه امروز همچنان که فضای مجازی در دسترس انسان‌ها قرار دارد، انسان نیز در دسترس فضای مجازی است، گفت: دستیارهای هوشمند، یکی از حوزه‌هایی است که ابزارهای هوش مصنوعی ایجاد کرده‌اند؛ دستیار هوشمند همیشه همراه شماست، اطلاعات شما را می‌شناسد و می‌تواند به شما کمک کرده و پیشنهادهاتی به شما بدهد. وی با اشاره به دانش و مهارت فناوری هوش مصنوعی، گفت: در فضای مجازی، فرم بر روی محتوا مؤثر است؛ و صرفاً نمی‌توان با کارهای محتوایی، بر کارهای فرمی غلبه پیدا کرد.

دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی افزود: ما بایستی صاحب فناوری باشیم. باید صاحب فرمی بر اساس ارزش‌های خودمان از قبیل اخلاقی، خانواده و ایثار باشیم و فرم باید بتواند، مقوم این ارزش‌ها باشد.

دکتر آقامیری با بیان اینکه در فضای مجازی چندکشور معدود حضور دارند، گفت: کشور در فضای مجازی کشوری است که دارای، حرف نو، مخاطب و کاربر باشد و اگر اینها را نداشته باشد، دیده نمی‌شود تا کشور نام‌گذاری شود. امروز فرصت بزرگی برای ماست که اگر دارایی، محتوا و مخاطب فراگیری داشته باشیم، بیان حرف‌هایی که قبلاً بیان آنها سخت بود، به‌سادگی قابل بیان است.

• **جایگاه تربیت افسران جنگ نرم در حوزه**

رئیس فراکسیون هوش مصنوعی و حکمرانی داده مجلس شورای اسلامی نیز در این گردهمایی، کارکرد اصلی فضای مجازی را ایفای نقش این فضا در قدرت ملی عنوان کرد و گفت: قدرت سایبری به عنوان عرصه پنجم قدرت ملی، پس از قدرت‌های (زمین، دریا، هوا، فضا) ارزیابی می‌شود.

دکتر رضا تقی‌پور با اشاره به تفاوت قدرت‌های نظامی، تنها دولت‌ها سهم هستند؛ ولی گفت: در ایجاد و تقویت قدرت‌های نظامی، تنها دولت‌ها سهم هستند؛ ولی در فضای مجازی سکوها و افراد دخیل هستند و فراوانی و آسانی ورود به این عرصه، موجب توزیع قدرت در این عرصه شده است. تقی‌پور با اشاره به سخن مقام معظم رهبری که فرمودند: امروز نیاز به افسران جنگ نرم داریم، گفت: این افسران قطعاً در پادگان‌ها تربیت نمی‌شود و یکی از جایگاه تربیت آنها، حوزه علمیه است؛ اگر قرار است، در جنگ نرم مشابه آنچه در دفاع مقدس اتفاق افتاد، پیروز شویم، نیاز به این سرتیپ‌ها، سرلشگرها و سپهبد‌ها داریم.

وی با اشاره به اینکه امروز در هر لحظه درگیر جنگ نرم هستیم، اظهار کرد: مهمترین مسئله امروز کشور ما در فضای مجازی، نظام یکپارچه حکمرانی فضای مجازی است.

رئیس فراکسیون هوش مصنوعی و حکمرانی داده مجلس شورای اسلامی، با بیان اینکه ۴ مدل حکمرانی فضای مجازی در دنیا موجود است، بیان کرد: نظام حکمرانی ما باید در سه حوزه ساختار، اصول و حیطه حکمرانی بحث شود.

وی افزود: در حکمرانی فضای مجازی، باید ۵ عملکرد اصلی (تحقیق و توسعه مدل حکمرانی فضای مجازی، قانون‌گذاری، تنظیم‌گری و رگولآوری خرد، اجرا، نظارت و ارزیابی و سیاست‌گذاری) را مورد توجه قرار دهیم.

تقی‌پور در پایان ضمن درخواست از حوزه‌های علمیه برای تلاش در زمینه

آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی در پیامی به «گردهمایی جهادگران عرصه فناوری اطلاعات حوزه‌های علمیه»

طلاب با حفظ هویت طلبگی

حضور در عرصه‌های

فناوری اطلاعات را تقویت کنند

انقلاب در مقام تصویر نظری را، آسان می‌شود طرح کرد؛ اما وقتی بخواهیم این ایده و مؤلفه‌ها را اجرا کنیم، باید هوشمند بود.

عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه با اشاره به اینکه پرهیز از ورود برخی در عرصه هوش مصنوعی از سر احتیاط و حساسیت و ورود بی‌دقت برخی، کار ناصحیحی است، گفت: حوزه عصر انقلاب نباید حوزه پرهیز و ترس از ورود به قلمروهای نو باشد؛ اما در عین ورود، باید دقیق و هوشمند و بسیار بیدار باشد. بدانیم که پیشگامی درست حوزه، جلوی بسیاری از خطاها و آسیب‌ها را می‌گیرد.

عضو فقهای شورای نگهبان، با اشاره به اینکه حوزه علاوه بر مطالبه‌گری باید پاسخگو هم باشد، خاطرنشان کرد: حوزه در مقابل مردم خادمی است که باید پاسخگو باشد و مطالبه حوزه، مطالبه چیزی است که خدا می‌گوید و اگر روحانی شائبتی برای خود منهای آنچه خدا می‌گوید، قائل باشد، روحانی نیست.

وی با بیان اینکه در حوزه علمیه قم، پس از یکصد سال از بازسازی و بازآسیس، به‌ویژه چند دهه بعد از انقلاب، ضمن کسب افتخارات بزرگ حوزه، در ۲۰ محور شاهد تحولات بزرگی هستیم که به دست حوزه رقم خورده است، گفت: در عین تحولات و پیشرفت‌ها، نباید کاستی‌ها را مغفول قرار دهیم؛ حوزه می‌تواند با سرمایه‌های بزرگ خود و علی‌رغم همه سختی‌ها و چالش‌هایی که با آنها مواجه است، ظهور و بروز برای تولید و پاسخگویی داشته باشد و این امکان در حوزه وجود دارد؛ از توان‌های موجود در بدنه حوزه تا بخش‌های نهادی، می‌توانند زنجیرهای شوند و هوشمندانه‌تر در ترمیم ضعف‌ها و کاستی‌ها گام بردارند.

عضو شورای‌عالی انقلاب فرهنگی، با اشاره به سند آمایشی حوزه و ده‌ها طرح بزرگ تحولی طراحی شده که به تصویب شورای عالی حوزه رسیده‌اند و برخی با هماهنگی نهاده‌ها در شورای هماهنگی شکل گرفته‌اند، گفت: حوزه دستی نسبتاً پر دارد و در حد توان هم، در خدمت جامعه و مردم است و هم، می‌تواند به دستگاه‌های مسئول خدمتی ارائه دهد؛ منظومه فکری حوزه تصویر شده و گام‌های نخستین بر اساس طرح‌های تعاملی حوزه برداشته شده است؛ ستادهای راهبری حرکتی درون‌زا، خودجوش و درون‌حوزوی است که شکل گرفته است.

مدیر حوزه‌های علمیه با بیان اینکه در ارتباط با همه فناوری‌هایی که در دنیای جدید مطرح می‌شود، باید یک داد و ستد هوشمندانه و حکیمانه برقرار شود، گفت: یک بخش مهم، سایه راهبری فکری و معنوی الهی است که از طریق اندیشه‌های فلسفی و کلامی، اندیشه‌های فقهی و حقوقی و اندیشه‌های اخلاقی و ارزشی، بایستی بر این جریان‌های جدید افکنده شود و این سه زاویه بر فناوری‌های جدید پرتو بیفکند تا نظام‌ساز شوند و این جریان‌ها جهت‌دهی شده و جلوی آسیب‌های آن‌ها گرفته شود و خود او تولیدکننده محتواهای نو شود و از چند زاویه باید راهبری انجام گیرد.

آیت‌الله اعرافی در پایان گفت: از طرف مقابل، علوم اسلامی، معارف اسلامی،

نخستین «گردهمایی جهادگران عرصه فناوری اطلاعات حوزه‌های علمیه»، با پیام حضرت آیت‌الله نوری همدانی و سخنرانی آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور و حجت‌اسلام والمسلمین خسروپناه دبیر شورای‌عالی انقلاب فرهنگی دکتر سید محمدامین آقامیری رئیس مرکز ملی فضای مجازی و با حضور مدیران فناوری اطلاعات سازمان‌های حوزه علمیه، نمایندگان شتاب دهنده‌ها و دانش‌آموختگان فناوری اطلاعات ۸ اردیبهشت در باغ موزه دفاع مقدس قم برگزار شد.

آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی در پیامی به «گردهمایی جهادگران عرصه فناوری اطلاعات حوزه‌های علمیه»

طلاب با حفظ هویت طلبگی

حضور در عرصه‌های

فناوری اطلاعات را تقویت کنند

به گزارش خبرگزاری حوزه، متن پیام حضرت آیت‌الله نوری همدانی به نخستین گردهمایی جهادگران عرصه فناوری اطلاعات حوزه‌های علمیه به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم الحمدلله رب العالمین والصلاة والسلام علی سیدنا ونبینا أبی‌القاسم المصطفی محمد وعلی اهل‌بیته الطیبین الطاهرین سیما یقیةالله فی‌الأرضین. با سلام و تحیت؛

یکی از مسائل مهم و نیاز امروز دانش‌پژوهان محترم، آشنایی با فناوری اطلاعات و ارتباطات است که موجب شکوفایی در عرصه‌های مختلف آموزشی، اقتصادی و فرهنگی است.

موضوع فناوری اطلاعات و ارتباطات امروز، به‌سرعت در حال پیشرفت است و در زندگی انسان، نقش مهمی دارد؛ خصوصاً در عرصه آموزش یک نیاز اساسی محسوب می‌شود؛ بر این اساس، آشنایی با آن یک ضرورت است و یکی از ویژگی‌های مهم فناوری اطلاعات، سرعت توسعه آن است.

باید توجه داشت که زمانی فناوری اطلاعات و ارتباطات در قالب رادیو و تلویزیون و بعدها کامپیوتر و نرم‌افزار و سخت‌افزار و شبکه‌های ماهواره‌ای و امروز نیز، فناوری روز جدید، بروز و ظهور کرده است و در این میان حضور طلاب محترم با حفظ هویت و شأن طلبگی و با توجه به نیاز جامعه و رسالت حوزه‌های علمیه در ابعاد مختلف، بسیار مناسب است، به به این موضوع توجه کنند و آن را تقویت نمایند.

إن‌شاءالله با توجه به فرصت‌ها و تهدیداتی که در دنیای امروز مشاهده می‌شود، بتوان از جانب حوزه‌های علمیه به بهترین وجه بهره‌برداری نمود.

در پایان توفیق همگان از از خداوند متعال خواستارم.

• **پیشگامی درست حوزه، جلوی بسیاری از خطاها و آسیب‌ها را می‌گیرد**

آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه نیز، در گردهمایی جهادگران عرصه فناوری اطلاعات حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه حوزه بیدار و پیشرو، حوزه‌ای است که بر اصالت خود تکیه کرده و بر مقومات حوزوی بودن خود اصرار می‌ورزد و به هیچ‌نحو در کش و قوس درگیری با مسائل نو و جدید، مقومات و اصالت‌ها را از دست نمی‌دهد، گفت: البته حوزه پیشرو و در تراز انقلاب و تمدن اسلامی، حوزه‌ای است که بی‌پاکانه و هوشمندانه وارد قلمروهای نو و جدید می‌شود تا مبدا متغیلاته با امواج مواجه گردد.

وی افزود: حوزه‌ای که ما باید سربازان آن باشیم و میراث گذشته را صیانت کنیم و به عرصه‌های جدید ببریم و پاسخگوی دنیای جدید قرار دهیم، حوزه‌ای است که در کتاب و سنت و تراث عظیم تاریخی ریشه دارد و حوزه‌ای است که چشمی به آفاق جدید دارد و آفاق نو را می‌بیند و این دو را در کنار هم قرار می‌دهد و اصالت را در آفاق نو منعکس می‌کند و پاسخگویی او، پاسخگویی ریشه‌دار و عمیق است.

مدیر حوزه‌های علمیه بیان کرد: حوزه در تراز تمدن اسلامی و حوزه در تراز

آیت‌الله شب‌زنده‌دار

در استفاده از هوش مصنوعی از آسیب‌شناسی غافل نشوید

عضو فقهای شورای نگهبان گفت: حرکت به سوی استفاده از ظرفیت‌های هوش مصنوعی، همراه با شناخت عمیق و آسیب‌شناسی این عرصه ضروری است.

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله شب‌زنده‌دار عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه، در دیدار اعضای دبیرخانه همایش بین‌المللی هوش مصنوعی، فرهنگ و علوم اسلامی، با قدردانی از اقدامات آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه با محوریت ستاد راهبری فناوری‌های هوشمند حوزه‌های علمیه در زمینه هوش مصنوعی، حرکت شکل‌گرفته در این عرصه را حرکتی مبارک دانست و خاطرنشان کرد: این مسیر باید با جدیت دنبال شود.

عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه، در تبیین ضرورت ورود حوزه‌های علمیه به مقوله هوش مصنوعی، اظهار کرد: چنانچه ما نسبت به کارکرد، فرآیند و نتایج این ابزار آگاهی لازم را نداشته باشیم، بنا بر دو وجه لازم است نسبت به کسب آن اهتمام بورزیم؛ وجه اول این است که احتمال دهیم، ابزار هوش مصنوعی برای ایصال به مقاصد مذهبی، ابزار خوب و کارآمدی است و البته این احتمال یک احتمال صرف و ضعیفی هم نیست؛ چراکه دانشمندان، بزرگان و اهالی فن در حال تبیین کارآمدی آن هستند و لذا احتمال و محتمل در حدی است که عقل انسان می‌گوید: باید نسبت به آن اهتمام داشت.

این استاد درس خارج فقه و اصول حوزه علمیه افزود: وجه دوم که موجب می‌شود، حوزه علمیه در این مقوله ورود داشته باشد، این است که به هر حال جهان در حال حرکت به سمت بهره‌برداری از هوش مصنوعی است و چنانچه احتمال دهیم که ممکن است، از این ابزار به ضرر مقاصد عالیه اسلامی و مذهبیبه استفاده شود، از باب آیه شریفه «وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ»، ضروری است، با شناخت و فهم این فناوری نسبت به تدبیر راه‌های مقابله با دشمنان اقدام نماییم. بنابراین به‌عنوان یک حوزوی طبق هر دو وجه و بر هر دو تقدیر بایستی نسبت به این مسئله اهتمام جدی داشته باشیم؛ چراکه عقب ماندن از قافله علم در هر دو وجه موجب ضرر است.

عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه در خصوص سامانه‌ها و ابزارهای هوشمند طراحی‌شده در زمینه علوم اسلامی، گفت: اجمالاً علم داریم که در مباحثی همچون علم رجال، علم ادبیات، ترجمه متون و... که ضوابط نسبتاً مشخصی در دسترس می‌باشد، ماشین می‌تواند با استفاده از این ضوابط به ما کمک نماید؛ اما در خصوص مباحثی که ضابطه واضحی نداشته و دلالات ضمنیه، التزامیه و مفهومیه در فهم و نتیجه‌گیری دخیل بوده و یا نتایج با توجه به قرائن و ذهنیات شخص، تغییر می‌کند، لازم است بررسی‌های عمیق‌تری صورت پذیرد.

آیت‌الله شب‌زنده‌دار در بخش پایانی سخنان خود، با تأکید بر حرکت محتاطانه در عرصه توسعه هوش مصنوعی همراه با آسیب‌شناسی عالمانه، اظهار کرد: در عصر کنونی گسترش و همگانی شدن ابزارها و تسهیل دسترسی به منابع، موجب برخی آسیب‌ها از جمله کاهش خلاقیت و تسلط دانش‌آموزان در زمینه‌های آموزشی و کم شدن ارتباط دانش‌پژوهان با کتب و عالمان دینی شده است و این در حالی است که نفس ارتباط با عالم دینی و یا کتب حدیثی، دارای سفارشات فراوان بوده و منافع و آثار زیادی بر آن مرتب است؛ لذا علی‌رغم ضرورت حرکت به سمت شناخت و توسعه ابزارهای هوشمند، بایستی این حرکت همراه با دقت نظر و تدابیر برای پیشگیری از آسیب‌های آن همراه باشد که کسب مشورت از بزرگان و دلسوزان در این مقوله راهگشاست.

در ابتدای این جلسه، دکتر بهروز مینایی دبیر علمی همایش بین‌المللی هوش مصنوعی، فرهنگ و علوم اسلامی و دکتر محمدرضا قاسمی دبیر اجرایی این همایش، گزارشی از اقدامات ستاد راهبری فناوری‌های هوشمند حوزه‌های علمیه در موضوع مذکور ارائه نمودند.

تحقیق و توسعه مدل حکمرانی فضای مجازی، گفت: گفتنام انقلاب اسلامی در فضای مجازی را باید تدوین، ترویج و تبیین کنیم؛ نگاه دنیا به اینترنت و فضای سایبر روشن است؛ ولی ما به‌عنوان انقلاب اسلامی، از فضای مجازی چه می‌خواهیم.

• **بایستی عرصه هوش مصنوعی را با عمق اجتهادی اشاعه دهیم**
دبیر ستاد راهبری فناوری‌های هوشمند حوزه علمیه نیز با اشاره به شکل‌گیری این ستاد و چهار ضلع فعالیتی آن، ضلع اول را، حوزه گفت‌مان‌سازی عنوان کرد و افزود: از جامع تأسیس شده برای حکمرانی هوش مصنوعی در نهادهای مختلف، می‌توان برای انتقال گفت‌مان حوزه در عرصه هوش مصنوعی استفاده کرد.

دکتر محمدرضا قاسمی افزود: اگر نتوانیم عرصه هوش مصنوعی و فناوری اطلاعات را با عمق اجتهادی و اندیشه بنیادین برخاسته از تفکر امامین انقلاب و بر مبنای اندیشه اسلامی اشاعه دهیم، این عرصه از دست حوزه علمیه خارج خواهد شد.

گفتنی است، در کنار این گردهمایی، میزگردی در موضوع مربوطه، با حضور مدیران فناوری اطلاعات سازمان‌های حوزه علمیه و شرکت‌کنندگان برگزار و در آن به بیان مطالبی درباره هوش مصنوعی و فناوری‌های هوشمند پرداخته شد.